

Руслан МАРКОВИЧ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – к. е. н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Інна ЧИКАЛО

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В сучасних умовах природно-ресурсний потенціал спроможний забезпечити перехід територіальних громад на інтенсивні стабільні засади їх розвитку. Відтак, основним завданням в контексті пошуку оптимальних умов для забезпечення ефективності використання та збереження природних ресурсів є удосконалення стратегічного планування використання природно-ресурсного потенціалу територіальної громади.

Стратегічне планування – це системна технологія обґрунтування та ухвалення найважливіших рішень щодо місцевого розвитку, визначення бажаного майбутнього стану території та способу його досягнення, що базується на ситуаційному аналізі зовнішнього оточення території та її внутрішнього потенціалу і полягає у формуванні узгоджених з територіальною громадою дій, на реалізації яких концентруються зусилля, ресурси основних суб'єктів місцевого розвитку [1].

КМУ затвердив на 2021-2027 роки Державну стратегію регіонального розвитку (Постанова від 5 серпня 2020 р. № 695), яка є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого

використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців [2]. Разом з тим, оновлена Державна стратегія регіонального розвитку (ДСРР) на 2021 - 2027 роки територіально орієнтована, враховує виклики сьогодення та завдання євроінтеграції, спирається на реальні потреби регіонів та громад [2]. Відтак, в цьому контексті важливим є стратегічне планування використання природно-ресурсного потенціалу територій. Проте, в процесах розробки стратегічних програм можуть виникати недоліки, які потребують усунення. Тому доцільним є розробка заходів територіальними громадами в контексті стратегічного використання природно-ресурсного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності територій та створення умов для їх комфортного та ефективного існування в умовах сьогодення та в перспективі.

Ми вважаємо, що мета розвитку природно-ресурсного потенціалу має формулюватися як основа стратегічного плану, а планування має здійснюватися в контексті майбутнього, а не в розрізі досягнутого. Діяльність над стратегічним планом здійснюється не тільки експертами, але й громадськістю, що є представником робочої групи. Таким чином, здійснюється широке обговорення стратегічного вибору для розвитку в ЗМІ через громадські слухання, опитування, фокус-групи тощо, а це забезпечує виявлення та узгодження інтересів різних груп населення, структур компаній та інших груп інтересів.

Зазначимо, що склад сформованої групи може змінюватися під час підготовки та реалізації плану та адаптуватися і змінюватися у відповідності до пріоритетів розвитку території громади. Стратегічний план не повинен бути жорстким ні за змістом, ні за часом.

Ми вважаємо, що для досягнення пріоритетів та стратегічних цілей доцільним є використання проектного підходу. Відтак, заходи, що містяться у річному плані дій стосовно використання та розвитку природно-ресурсного потенціалу, повинні бути чітко визначені, мати розроблені критерії оцінки діяльності, фінансові

показники, терміни та визначених осіб, які відповідальні за виконання. Процес реалізації стратегічного плану використання та розвитку природно-ресурсного потенціалу має постійно контролюватися, повинен проводитися аналіз змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі території та відповідно показників оцінки рівня досягнення цілей та кінцевого результату.

В контексті використання та розвитку природно-ресурсного потенціалу громадою планування її практичної діяльності має здійснюватися за такими етапами:

1. Формування робочої групи з управління та розвитку природно-ресурсного потенціалу територіальної громади. Робоча група має бути як дорадчий орган та повинна складатися з представників влади (працівників місцевого самоврядування, депутатів, старост), представників місцевого бізнесу та асоціації підприємців, захисників природи, громадськості, освіти та споживачів, молодих робітників та інших. Рада узгоджує питання існування, структури та регулювання робочої групи громади. Оптимальною кількістю членів робочої групи є кількість від 5 до 15 осіб. Рекомендовано проводити засідання робочої групи один раз в квартал.

2. Проведення засідань робочої групи громади. Засідання робочої групи з управління та розвитку природно-ресурсного потенціалу має здійснюватися на постійній основі. Нарадою визначається періодичність засідань та діяльність робочої групи. Питаннями перших засідань є: моніторинг наявного природно-ресурсного потенціалу; учасників засідання ознайомлюють із профілем громади (структура природно-економічна та демографічна); визначають інформацію для розміщення на сайті громади, а саме: здійснюють опис природно-ресурсного потенціалу територіальної громади та розміщують проект стратегії розвитку територіальної громади, тощо).

3. Наступний етап – здійснення підготовки природно-ресурсного профілю територіальної громади. На засіданнях робочої групи здійснюється збір інформації, її розгляд та заповнення

природно-ресурсного профілю інформацією про можливості та об'єкти громади. Доцільним є створення підготовленого природно-ресурсного та економічного профілю на веб-сайті спільноти.

4. Визначення стратегічного бачення та цілей розвитку природно-ресурсного потенціалу робочої групи та громадян територіальних громад за допомогою опитування. В цьому контексті на засіданні робочої групи виокремлюється на основі наявних можливостей громади відповідно до її профілю стратегічне бачення та цілі природно-ресурсного розвитку.

5. На наступному засіданні робочої групи виокремлюють інструменти місцевого розвитку природно-ресурсного потенціалу та визначають дії, що є необхідними для досягнення бачення та стратегічних цілей розвитку природно-ресурсного потенціалу, а саме у підтримці бізнесу, сприянні підприємництву, залученні нових інвестицій для екологічних проєктів видобутку та використанні зеленої енергетики, проєктів з утилізації сміття. При цьому важливим є зосереджена їх увага на наявності ресурсів та можливостях територіальної громади. Разом з тим, вибір інструментів місцевого економічного розвитку здійснюється за допомогою: стратегії розвитку громади, геолокаційних, економічних даних, картосхеми територіальної громади та сусідніх громад, опитування представників компаній, муніципальної влади сусідніх громад або міжмуніципальної співпраці, тощо. В процесі обговорення результатів здійснюється визначення інструментів місцевого розвитку природно-ресурсного потенціалу. Визначені інструменти використовують для розвитку місцевої економіки.

6. На наступному етапі здійснюють підготовку, затвердження та виконання проєктів місцевого розвитку природно-ресурсного потенціалу. Результати відбору інструментів місцевого розвитку природно-ресурсного потенціалу є основою для підготовки робочою групою проєктів. Такі проєкти мають свою структуру: назву проєкту; цілі проєкту; стратегічні та оперативні цілі. Наступним кроком засідань є розробка робочою групою програми місцевого

розвитку природно-ресурсного потенціалу враховуючи при цьому матеріали попередніх засідань.

Зазначимо, що має бути певна відповідність програми місцевого розвитку природно-ресурсного потенціалу до стратегії розвитку територіальної громади. Депутатами місцевої ради затверджується підготовлена програма місцевого розвитку природно-ресурсного потенціалу та опубліковується на веб-сайті спільноти.

Отже, природно-ресурсний потенціал є джерелом та засобом відтворення територіальної громади. При цьому можливості більш ефективного його використання вимагають забезпечення повноцінного відтворення всіх його складових, які дають можливість забезпечити соціально-економічний та людський розвиток територіальної громади з максимальним задоволенням її потреб.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо стратегічного планування в громадах. Проект «Впровадження інструментів ефективного муніципального менеджменту та правнича допомога громадам». Програма «U-LEAD з Європою». URL: <http://surl.li/amsbi>
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027 роки та план заходів з її реалізації // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 30.09.2021).